LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMŲ
KAUNO REGIONINĖS ARCHITEKTŪROS TARYBOS IŠVADA

2022 m. lapkričio 9 d.
Kaunas

Posėdžio pirmininkas – L.e.p. Dalius Šarakauskas
Posėdžio sekretorė – Snieguolė Surblienė
Kauno regioninės architektūros tarybos (toliau – Taryba) nariai, dalyvavę posėdyje priimant sprendimą: Andrius Byčenkovas, Neringa Blaževičienė, Dalia Dijokienė, Rymantė Gudienė, Loreta Janušaitienė, Vaidotas Kuliešius, Reda Marcinkevičienė, Mindaugas Matažinskas, Rimgaudas Miliukštis, Gintaras Prikockis, Linas Tuleikis, Guoda Zykuvienė.

Nuo projekto svarstymo uždaroje posėdžio dalyje nusišalinę Tarybos nariai: nebuvo.

Tarybos posėdyje paaiškinimus davė, pasisakė:
Projekto vadovas Kęstutis Statkevičius, pareiškėjo atstovės - architektė Irena Bertašiūtė, Kauno rajono savivaldybės Urbanistikos skyriaus vedėjo pavaduotoja ir Jurgita Kalvinskaitė, Kauno rajono savivaldybės Urbanistikos skyriaus vedėjo pavaduotoja, savivaldybės vyriausioji architektė, Užsakovas.

Prašymo pateikėjai:
Kauno rajono savivaldybės administracija.

Posėdis vyko 2022 m. lapkričio mėn. 9 d. Kauno Architektų namuose, Vilniaus g. 22-1A Kaune. Posėdžio garso įrašai: darytas 1 (vienas) garso įrašas: *„2022-11-09_0204. MP3"* , įrašo trukmė 01:52:11

I. NAGRINĖJAMI KLAUSIMAI

2022 m. spalio 19 d. prie Lietuvos architektų rūmų veikianti Kauno regioninė architektūros taryba gavo Kauno savivaldybės administracijos diretoriaus Šarūno Šukevičiaus prašymą (toliau – Pareiškėjas) apsvarstyti ir pateikti išvadas dėl **Statinio rekonstravimo Instituto g. 4, Raudondvario k., Raudondvario sen. Kauno raj. sav., projektinių pasiūlymų** (toliau – Projektas) įvertinimo bei sprendinių atitikties architektūros kokybės kriterijams.

Prie prašymo pateikti dokumentai:
- Gyvenamosios paskirties (įvairių socialinių grupių asmenims) pastato 1N2p rekonstravimas į daugiabutį gyvenamąjį namą, Instituto g. 4, Raudondvario k., Raudondvario sen. Kauno raj. sav. projektiniai pasiūlymai
- Vizualizacijos,
- Urbanistinis kontekstas pateiktas labai schematiškai.

Projekto svarstymas vyko tokia tvarka: viešoje Tarybos posėdžio dalyje kalbėjo Kauno rajono savivaldybės Urbanistikos skyriaus vedėjo pavaduotoja Irena Bertašiūtė, projektą pristatė projekto vadovas architektas Kęstutis Statkevičius, į klausimus atsakė Užsakovas. Projekto vadovui Tarybos nariai uždavė klausimus, išklausė atsakymus, vyko atvira diskusija tarp posėdžio dalyvių. Po posėdžio pertraukos vyko uždara Tarybos posėdžio dalis, kurioje Tarybos nariai išdėstė savo argumentus ir priėmė sprendimą.

II. PRAŠYMO NAGRINĖJIMUI REIKŠMINGOS APLINKYBĖS

Projekte pateikti duomenys:

PAVADINIMAS: Gyvenamosios paskirties (įvairių socialinių grupių asmenims) pastato 1N2p rekonstravimas į daugiabutį gyvenamąjį namą, Instituto g. 4, Raudondvario k., Raudondvario sen. Kauno raj. sav.

STATYBOS VIETA: Instituto g. 4, Raudondvario k., Raudondvario sen. Kauno raj. sav.

Žemės sklypas Kadastro nr. 5270/0013:108, sklypo plotas 2518 m^2

ŽEMĖS SKLYPO PAGRINDINĖ NAUDOJIMO PASKIRTIS: Kita

Žemės sklypo naudojimo būdas : Daugiabučių gyvenamųjų pastatų ir bendrabučių teritorijos. Komercinės paskirties objektų teritorijos

STATYBOS RŪŠIS: Rekonstravimas

ESAMA PAGRINDINĖ STATINIO PASKIRTIS: 6.1. Gyvenamosios paskirties (įvairių socialinių grupių asmenims) pastatai.

BŪSIMA PAGRINDINĖ STATINIO PASKIRTIS: 6.3. Gyvenamosios paskirties (trijų ir daugiau butų (daugiabučiai) pastatai.

STATINIO KATEGORIJA: Neypatingas statinys.

STADIJA: Projektiniai pasiūlymai

UŽSAKOVAS/STATYTOJAS: G.R.

PROJEKTUOTOJAS: architektas Kęstutis Statkevičius, PV, Atestato Nr. A 844

Kauno rajono savivaldybės Urbanistikos skyriaus vedėjo pavaduotoja Irena Bertašiūtė kalbėjo, kad nors Raudondvario dvaro prieigos yra eklektiška vieta, tačiau norisi, kad atsirastų kokybiškos architektūros, neardantis vizualinės tvarkos statinys. Savivaldybės noras, kad Raudondvario dvaro prieigose, projektuojant ar rekonstruojant pastatus, būtų vengiama dominuojančių, stiprų emocinį krūvį turinčių sprendinių. Iki galo neišsiaiškintas ir autorystės klausimas.

Projekto vadovo architekto Kęstučio Statkevičiaus pristatymas

Projekto vadovo teigimu, valstybinio pastato priėmimo akte nurodyta, kad pastatas statytas Lietuvos žemės ūkio mechanizacijos ir elektrifikacijos institutui, jo paskirtis – viešbutis - valgykla, statybos metai - 1963 - 1964 m., projektavimo įstaiga nenurodyta. Vėliau jis tapo bendrabučiu, dar vėliau patalpos buvo privatizuotos. Prieš keletą metų pastato pirmas aukštas buvo remontuotas, išoriniai evakuaciniai laiptai išlikę nuo viešbučio laikų.

Stogo būklė prasta, žmonės šildosi kietu kuru, pastogėj yra buvę 2 gaisrai. Užsakovas nori tvarkyti tik pastogę, ten įrengti butus. Pirmo ir antro aukšto tvarkyti neturi teisės. Pastogė yra dviejų bendrasavininkų, ir jie pasiryžę ją tvarkyti. 2015 m. buvo įregistruota bendro naudojimo pastogė. 2020 m. pastato bendrasavininkai leido užsakovui rekonstruoti pastogės patalpas, pakeisti paskirtį bei pertvarkyti su tuo susijusias bendro naudojimo patalpas, konstrukcijas, inžinerines komunikacijas. Taip atsirado šis projektas. Stogeliai prie pastato nėra Užsakovo nuosavybė.

Atstumas nuo pastato iki dvaro vartų yra apie 500 m, todėl pastatas veikia tik būnant šalia, kiti pastatai nuo jo yra nutolę apie 30, 50 ar net 70 metrų. Šiandien pastatas traukia akį savo apleistumu. Užstatymo plotas rekonstravimo metu nedidinamas, tik aukštinama, papildomai formuojamas vienas aukštas su pastoge. Butai bus per 2 aukštus, pastato paskirtis keisis. Pagal Kauno rajono savivaldybės reikalavimus vienam butui privalomos 2 parkavimo vietos. Sutalpinama visa privaloma infrastruktūra: vaikų žaidimų, ramaus poilsio, sporto aikštelės, taip pat ir automobilių stovėjimo aikštelė.

Medžio plokščių apdaila fasaduose norėta palengvinti anstatą, naudojamos medinės konstrukcijos su akmens vatos užpildu. Trečio aukšto sienas numatoma apšiltinti, apdaila - struktūrinis tinkas su medinių plokščių intarpais. Pastogės apdaila – profiliuota tamsiai pilkos spalvos skarda, natūralaus

medžio plokštės su dekoratyvinais atitvarų fragmentais. Pirmo ir antro aukšto nešiltiname ir nerenovuojame. Esamą pastato karnizą panaudojame apšiltinimo skluoksniui įrengti.
Užsakovo teigimu, pastatas rekonstruotas nebuvo. Pirmas pastato aukštas buvo įsigytas apie 2005 m., laiptai pastato gale jau buvo, o stogelis vienos bendrasavininkės buvo pristatytas vėliau.

Pareiškėjų ir Tarybos narių klausimai, pasisakymai, atvira diskusija tarp posėdžio dalyvių

- Tarybos narys pasiteiravo, ar visas pastatas bus tinkuojamas, ar tik viršutiniai aukštai? Septintame dešimtmetyje nebuvo struktūrinio tinko, ar jis lygus? Projektuotojas atsakė, kad bus tinkuojami tik viršutiniai aukštai, apatiniai yra paprasto, grublėto tinko. Tarybos narys pataisė pastato autorių, kad projektuojamas ne trijų su mansarda, bet keturių aukštų pastatas.
- Tarybos narys paklausė, kokie yra Užsakovo siekiai? Užsakovas atsakė, jog jam priklauso 57 proc. viso pastato, 83 proc. palėpės. Kaimynai atidavė savo palėpės dalis, kad būtų sutvarkytas stogas. Keičiant stogą nesinorėjo, kad aukšta palėpė liktų neįveiklinta. Jei dėl estetikos reikia perdažyti pirmą ir antrą pastato aukštus, tai ir bus padaryta. Vien tik rekonstruoti pastogę finansiškai neapsimoka. Pirmas aukštas yra komercinės paskirties, ten yra šokių studija.
- Tarybos narys paklausė, kokia paskirtis? Projektuotojas atsakė, kad, pagal didžiąją dalį pastato, antrame aukšte – gyvenamoji įvarių socialinių grupių asmenims (perdaryta iš bendrabučio kambarių).
- Tarybos narys pastebėjo, kad dviejų aukštų pastato su palėpe šlaitinis stogas buvo pakankamai status. Kodėl darant rekonstrukciją taip smarkiai keičiamas stogo kampas? Projektuotojas atsakė, jog Kauno rajono bendrajame plane yra apribojimas – 12,5 m aukščio, tokio pat aukščio yra ir aplinkiniai daugiabučiai.
- Tarybos narys paklausė, ar 1963 m pastatas neturi paveldosauginio statuso, ar nėra pozonyje? Projektuotojas atsakė, kad sklypui nėra jokių apribojimų, nei paveldinių, nei gamtosauginių.
- Tarybos narys paklausė, ar projektuojant buvo atsižvelgta, kad šalia yra dvaro paveldinis objektas, ir kaip bus su neįgaliųjų patekimu, nes keltuvui įrengti nėra galimybės dėl esamų priestatų. Be to, prie neįgaliųjų aikštelės reikalinga didelė A tipo parkavimo aikštelė, kaip įvertinti šie dalykai? Projektuotojas atsakė, kad, esant poreikiui numatoma galimybė riboto judrumo asmenims pritaikyti vieną butą trečiame pastato aukšte, patekimui į jį įrengti keltuvą tiesiai iš neįgaliam pritaikytos stovėjimo vietos.
- Tarybos narys paklausė, kodėl pasirinktas šlaitinis, o ne plokščias stogas, ar galima būtų rinktis plokščią? Projektuotojas atsakė, kad galėtų.
- Tarybos narys pasiteiravo, kokia urbanistinė ir architektūrinė šios rekonstrukcijos idėja? Projektuotojas atsakė, kadangi pastatas yra blogos būklės, norisi, kad atsirastų nauja estetika, kuri keltų teigiamas emocijas. Užsakovo lėšomis būtų perdažyti ir pirmi du aukštai.
- Tarybos narys paklausė, ar savivaldybė galėtų reikalauti vieningo pastato sprendimo. Pareiškėjo atstovė patvirtino.
- Tarybos narys paklausė, ar buvo gauta pastabų iš savivaldybės per viešinimą? Projektuotojas atsakė, kad pastabų nebuvo.
- Tarybos narys paklausė, kiek butų yra antrame aukšte? Projektuotojas atsakė, kad tai yra bendrabučio tipo kambariai, kurių yra 11 atskirų turtinių vienetų.
- Tarybos narys paklausė, ar daromi sandėliukai, kurie privalomi daugiabučiuose. Kaip bus įrengti kanalizacijos stovai, jei antras aukštas nebus rekonstruojamas? Užsakovas atsakė, kad jam priklauso 2 kambariai antro aukšto vidury ir gale, kitoje pusėje butą turi kita bendraturtė, taigi, trijose vietose bus galimybė išvesti kanalizaciją.

- Tarybos narys pasiteiravo, kodėl savivaldybė nesuderino projektinių pasiūlymų, bet nepateikė pastabų? Pareiškėjo atstovė atsakė, kad pirmą kartą projektas buvo atmestas dėl architektūros kokybės, o paskutinis variantas (dabar pateiktas Tarybai) - dėl neišpildytų architektūros kriterijų. Savivaldybės netenkina konkretus architektūrinis sprendimas ir kad projektuojami 4 aukštai.
- Tarybos narys paklausė, kiek butų planuojama įrengti. Projektuotojas atsakė – 22 butai.
- Tarybos narys pasiteiravo, kokia veikla vyksta rūsyje ir, ar sutiktumėt atsisakyti vieno aukšto, jei rūsy būtų galima įrengti pilnavertes patalpas. Užsakovas atsakė, kad nesutinka.
- Tarybos narys paklausė, ar yra pateiktos išklotinės? Projektuotojas atsakė, kad ne, nes artimiausi pastatai yra 50 m į vieną, 30 m – į kitą pusę.
- Tarybos narys paklausė, ar savivaldybė turi savo šios vietos viziją. Pareiškėjo atstovė atsakė, kad, neturi, nes, jai suformuoti reikia įdirbio, analizių, perspektyvų, o tai nėra padaryta.

III. TARYBOS ARGUMENTAI

- Posėdžio pirmininkas paklausė Tarybos narių, ar kas nors negali įvertinti šito pastato urbanistikos ir architektūros iš tos medžiagos, kuri yra pateikta. Tarybos nariai sutarė, kad nors projekto svarstymui reikalinga dokumentacija (pagal Regioninių architektūros tarybų nuostatų priedą „Projekto svarstymui pateikiamos dokumentacijos sudėtis"), pateikta nepilna, bet iš pateiktos medžiagos autoriaus siūlymus vertinti galima.
- Tarybos nariai bendru sutarimu konstatavo, kad projekte nepagrindžiami projektinių pasiūlymų sprendiniai, urbanistinė ir architektūrinė idėja, nepateikta urbanistinė analizė ir pagrindimas, įrodantis urbanistinio objekto integralumą. Statinys nėra deramai integruotas į esamą urbanistinę ir gamtinę struktūrą, nėra pateikta objekto vizualinės pasekmės.
- Daugumos narių nuomone, pirminiame savo pavidale pastato tūris buvo geriausias, vėliau kiek apgadintas. Dabar teikiama rekonstrukcija pablogina pastato išvaizdą, naujas tūris atrodo per masyvus ir svetimas. Aukštingumo reikalavimai išlaikomi, pastatas nėra didesnis už aplinkinius daugiabučius, tačiau, sovietinių daugiabučių atitraukimas nuo gatvės leidžia suformuoti buferinę augmenijos zoną. Šis pastatas yra arčiau gatvės, tad būdamas mažesnio tūrio nebūtų toks dominuojantis ir masyvus.
- Tarybos nario nuomone, daugiabučiai, ypatingai, nedideliuose miesteliuose, tradiciškai turi didelius kiemus, kuriuose vyksta gyvenimas, tuo tarpu aptariamuose sprendiniuose ignoruojama kiemo aplinka, jo sutvarkymas formalus, siekiant įgyvendinti tik minimalius reikalaujamus kiekybinius rodiklius.
- Tarybos nario nuomone, kadangi nepateikta išklotinių, detalesnės aplinkos analizės, spręsti apie urbanistinį integralumą sudėtinga, nematyti ir vientisos architektūrinės idėjos, taip pat ir architektūrinės kokybės. Kadangi vieta ypatinga, šalia sankryžos, nuo kurios kelias veda į dvarą, visų pirma reikia stengtis siekti optimaliausio urbanistinio sprendimo.
- Kito tarybos nario nuomone, šis rekonstruojamas pastatas ir dabar nėra urbanistiškai integralus, priešingai, yra atsitiktinis, neturintis nei architektūrinės, nei urbanistinės vertės. Dėl to, kad jis bus rekonstruojamas, nauja urbanistinė kokybė neatsiras. Pateiktoje medžiagoje nėra siekių parodyti savo viziją, todėl, galbūt, geriau būtų sutvarkyti, renovuoti ir palikti namą tokį, koks jis yra dabar. Spręsti būtina visą pastatą, jei nėra galimybės tvarkyti viso namo, negalima tvarkyti ir jo dalies.

- Tarybos nario pastebėjimu, ši Raudondvario dalis yra gerokai urbanistiškai padrika, nėra aiškiai suvokiamos urbanistinės struktūros. Vienoje pusėje - pasukti kampais daugiabučiai, kitoje - lyg ir yra užstatymo linija, tačiau padrika. Labiausiai charakterį formuoja gamtiniai elementai, pastatai tarp dominuojančių želdinių. Tarybos nario pastebėjimu, didžiausia problema - pastato estetika. Nors ir stambių tūrių, bet ramesnės sovietinės architektūros fone šis pastatas atrodo ekstravagantiškas ir rėksmingas.
- Du Tarybos nariai išreiškė abejonę, ar tikrai šioje vietoje geriausias funkcinis pasirinkimas - gyvenamasis daugiabutis, galbūt, tikslinga yra keisti pastato paskirtį ir programą.
- Tarybos nario nuomone, pagirtina, kad Kauno rajono savivaldybė kreipėsi, tačiau, pagrindinėm istorinėm miestelių ašim turėtų būti parengtos koncepcinės nuostatos, erdvinė teritorijos analizė. Jei būtų buvę taisyklės, ar, bent jau aiškiai surašyti reikalavimai, rezultatas būtų buvęs geresnis. Šiuo atveju, architektui teko sudėtinga užduotis. Jei taisyklių nebus, atvejai kartosis. Vietos užstatymas panašus kaip kurortuose, aiškios tvarkos nėra, pirmame plane daugiau želdinių, toliau - įvairiausi pastatai. Projektuojamas pastatas nėra per aukštas, tačiau jis turi turėti vieningą architektūrinę išraišką, atsižvelgiant į vietą, jis (pastatas) galėtų bent kiek išsiskirti tame bendrame beveidžiame kontekste.

Tarybos nariams trumpai išsakius nuomones bei pastabas, buvo balsuojama dėl Projekto atitikimo Architektūros įstatyme nurodytiems architektūros kokybės kriterijams:

- vienbalsiai pripažinta, kad pristatyti projektiniai sprendimai atitinka tik vieną iš Tarybos posėdyje vertintų architektūros kokybės kriterijų - „sprendimo racionalumas įvertinus pastato projektavimo ir projekto realizavimo kainos santykio optimalumą".

- Kitų vertintų kriterijų:
  - urbanistinis integralumas;
  - statybos ir kuriamos aplinkos kokybė (ergonomiškumas), ilgaamžiškumas;
  - aplinkos pritaikymas visiems visuomenės nariams – projektavimo visiems (universalaus dizaino) principų taikymas, užtikrinant žmonių srautų judumą ir projektuojamų objektų prieinamumą (pasiekiamumą);
  - vientisa architektūrinė idėja;
  - estetika;

  pastato projektiniai sprendimai neatitinka.

IV. TARYBOS IŠVADOS

- Tarybos nuomone, projektinių pasiūlymų sprendinių kokybę nulėmė aplinkybė, kad svarbiausias pastato rekonstrukcijos tikslas buvo sutvarkyti stogą ir turėti ekonominę naudą. Užsakovo tikslas - tik dalies pastato sutvarkymas. Architektas vykdė tik jam iškeltą konkretų siaurą uždavinį, neieškojo kontekstualumo, santykio su aplinka. Neatlikta detalesnė vizualinių tyrimų analizė, kokioj miestelio teritorijoj pastatas yra ir koks jo santykis su aplinka. Sprendimo, kuris galėtų atsispindėti per urbanistinį integralumą, per santykį su paveldu per aplinkos visiems formavimą – nepasiekta. Jei autorius įsigilintų į tai, sprendinys būtų kitoks.
- Autoriaus pasirinktas ne pastato visumos ir integralumo siekis, bet dėmesys tik antstatui, nepakankamos *genius loci* paieškos neleido suformuoti vientisos ir aiškios architektūrinės idėjos, pastatui darniai įsilieti į aplinką bei sukurti vertingesnį objektą urbanistiškai svarbiai vietai.

- Esamas pastatas atrodo ne tik nuosaikesnis, bet ir labiau tinkantis tai vietai. Siūlomi sprendiniai nepagerins aplinkos ir nesukurs deramos architektūrinės kokybės.

V. TARYBOS REKOMENDACIJOS

Kauno regioninė architektūros taryba, išnagrinėjusi Statinio rekonstravimo Instituto g. 4, Raudondvario k., Raudondvario sen. Kauno raj. sav., projektinius pasiūlymus, teikia šias rekomendacijas:

I. PROJEKTO ARCHITEKTUI

1. Pastatas yra svarbioje miestelio vietoje, įvažiavimo į Raudondvario dvarą ašyje, todėl tikrai negalima tik jo dalies rekonstrukcija. Jei nėra galimybės tvarkyti viso namo, negalima tvarkyti dalies.

2. Pastatą projektuoti tik išnagrinėjus kontekstą ir urbanistinę aplinką, genius loci.

3. Pasvarstyti apie galimybes išlaikyti esamą tūrį arba dar kartą pateikti pastato sprendinius, galbūt, ir nešlaitinio stogo variantą.

4. Kadangi pastatas praradęs pradinę savo išvaizdą ir įgavęs postmodernistinį įvaizdį, derėtų archyve paieškoti jo autoriaus/rekonstrukcijos autoriaus.

II. KAUNO RAJONO SAVIVALDYBĖS URBANISTIKOS SKYRIUI

5. Parengti projektavimo reglamentus istorinių miestelių ir gyvenviečių plėtrai. Pirmiausia, turėtų būti parengti istorinių miestelių ir gyvenviečių principiniai erdviniai - funkciniai reikalavimai, vėliau - Teritorijų planavimo dokumentai. Jautriose istorinėse urbanistinėse struktūrose net ir nedidelė urbanistinė plėtra gali nepataisomai sunaikinti vietovės charakterį, o patvirtinti reikalavimai galėtų užkirsti tam kelią.

6. Projektavimo proceso pradžioje, tvirtinant projektavimo programą ir rengiant architektūrinius reikalavimus derėtų neapsiriboti bendro pobūžio reikalavimais, o atsižvelgiant į konkrečią situaciją, parengti reikalavimus konkrečiam projektui. Tai sumažintų nesusikalbėjimo atvejus bei padėtų projektuotojui ir projektą derinančiam specialistui rasti konsensusą, pasiekti geresnę architektūrinę kokybę.

Posėdžio pirmininkas _____ Dalius Šarakauskas

Posėdžio sekretorė _____ Snieguolė Surblienė